

végeztünk 495 m²-en. Összesen 10 régészeti objektumot figyeltünk meg, amelyeknek egy része biztosan őskori, bronzkori telepjelenség. A terület domborzati viszonyai jelentősen eltértek a jelenlegi állapotoktól: a feltárási szelvény É-i részén a sárga altalaj 65 cm mélységben jelentkezett, a terület D-i részén viszont 150 cm mélységben. A régészeti objektumok főleg a szelvény D-i felében kerültek elő. Közülük 6 gödör, 4 árok. Két árok betöltéséből kerültek elő bronzkori edénytöredékek: durva, vastag falú házikerámia, vékony polírozott peremtöredék, valamint állatcsonttöredékek. A lelőhely minden kétséget kizáróan folytatódik D-i és K-i irányban; a szelvénytől É-ra fekvő területeken az újkori bolygatás valószínűleg elérte az őskori lelőhely szintjét és részben megsemmisítette azt.

A leletanyag a szentendrei Ferenczy Múzeumba került.

Munkatárs: Zimborán Gábor.

RAJNA ANDRÁS

463. Versend, M60–94 lelőhely

(Baranya megye) A

A tervezett M60 sz. út és a hozzá kapcsolódó csomópont (bólyi leágazás) nyomvonalát érintő lelőhely megelőző régészeti feltárást 2006. és 2007. évben végeztük el. 2007-ben Versend és Bóly között az 57. sz. úttól D-re, egy ÉNy–DK-i irányú vízfolyás melletti dombtetőn és a magaslat KDK-i, patak felé néző lejtőjén nagyobb kiterjedésű avar temetőt találtunk. A feltárt 829 sír nem jelentette a temető teljes egészét, a temetkezések a nyomvonal szélétől mind a DDNy-i, mind pedig az ÉÉK-i irányban tovább folytatódtak.

2008. június 18. és július 11. között feltártuk a temető nyomvonalon kívüli részeit. A nyomvonal két oldalán megnyitott összesen 2634 m² nagyságú területen 258 régészeti korú objektumot tártunk fel. Többségük, 246 db a közép és késő avar időszakra keltezhető temetkezés volt. A 2007–2008-ban feltárt temetkezések száma ezzel elérte az 1077-et. A sírok mellett 5 gödröt, 3 árkot, 3 cölöphelyet és egy kutya csontvázát bontottuk ki. Ezen telepobjektumok egy része szintén az avar temetőhöz köthető (temetőárok, sírokra ráásott gödör). A nyomvonaltól É-ra található szelvényrészben a tavalyi évhez hasonlóan a sírok DNy–ÉK-i tájolásúak voltak, míg a temető utolsó 3–4 sírsorában, az ÉK-i részben a Ny–K-i tájolás a jellemző. Ez utóbbi területen jóval több temetkezés esetében sikerült megfigyelnünk a korabeli rablás nyomát. A temető szélét jelezte, hogy a temetkezések közül sok volt a gyermeksír, illetve a felnőtt sírok is viszonylag sekélyen feküdtek. Ugyanezeket a jelenségeket figyeltük meg a nyomvonaltól D-re található szelvényrészben is, azzal a kis eltéréssel, hogy az itt található temetkezések tájolása a D–É-i irányban hajlottak el. A sírok többségében egyszerűbb mellékletek (leggyakrabban vaskés, vascsat) kerültek elő. Számos női sírban figyeltünk meg különböző típusú

fülbevalót, a nyakat körülölelő gyöngysort (szemesgyöngy, ikergyöngy, dinnyemag alakú üveggyöngy). A gyermeksírokban a leggyakoribb mellékletet szintén a gyöngyök és vaskések alkották. Több esetben figyeltünk meg medencére helyezett tojást. A temető szélén, közvetlenül a temetőárok mellett, az 1443. sz. sírban eltemetett kisgyermek derekát fémveretekkel ellátott öv díszítette. Lábához útravalóként 2 edényt helyeztek. A közvetlenül mellette fekvő 1444. számú gyermeksírban varkocsszorító, valamint lábhoz tett kerámiaedény volt. A férfisírok leggyakoribb melléklete a vaskés, illetve vastőr és a vascsat volt. Két temetkezésben találtunk fegyvert, az egyikben bárdot és 8 db nyílcsúcsot, míg a másik sírban szintén egy bárd feküdt. Hét temetkezésben dokumentálhattunk bronz- és ezüstveretekkel, kis és nagy szíjvéggel, valamint övcsattal díszített, többnyire mellékszíjas övet. Néhány esetben bőr- és textilmaradványokat is sikerült megfigyelnünk. Az övek között egyaránt előfordult préselt, lemezből kivágott és öntött típus is (többségük öntött volt).

VARGA SÁNDOR

464. Veszprém, Kádárta

(Veszprém megye) B

2008. július 17-én megelőző feltárást végeztünk a 2642/51 hrsz. telken. Az ismert lelőhelyen 2006-ban vilanyvezeték ásása közben régészeti jelenségek kerültek elő. A leletmentést próbafeltárást követte, megkutattunk minden telket egy-egy árokkal a régészeti fedettség feltérképezése érdekében.

A megkutatandó alapárok 50 cm széles, 1 m mély. Megtaláltuk a korábbi próbafeltárást során ásott árkaikat. Az épület É-i zárófalának alapárkában előkerült egy 4 m széles, 1 m mély be-ásás kevés késő bronzkori leletanyaggal.

REGENYE JUDIT

465. Veszprém, Szent Mihály székesegyház

(Veszprém megye) R, B, Kö

2008 nyarán és őszén feltárást végeztünk a székesegyház É-i mellékszentélyének környezetében létesítendő gázcső árkanak nyomvonalán, a szentély ÉK-i oldalánál létesített új lépcső helyén. Nagyobb felületre csupán az ideiglenesen elbontott D-i sekrestyelépcső helyén és annak előterében végzett ásatások terjedhettek ki, így egyelőre csak ezek hoztak értékelhető eredményeket.

A korábbi falkutatások (Tóth Sándor) eredményeképpen tudható volt, hogy a 11. századi székesegyház keresztházzal rendelkezett, és feltételezhető volt az is, hogy az 1980-as évek ásatásai (Kralovánszky Alán) során előkerült falak egy része is ehhez sorolható. Ebben az évben feltárhattuk a D-i keresztház további falait, és igazoltuk, hogy K felé félköríves apszissal rendelkezett. Ennek alapozásában másodlagosan behelyezett, egyik oldalon vakolt falazókövek is voltak, melyek egy korábbi épület